

Strategier för ett meningsfullt kvalitetsarbete

En fallstudie av förskolors arbete med underlaget ”Kvalitetsindikator för förskolan” som en del i ett systematiskt kvalitetsarbete

Av: Jesper Davidsson

Handledare: Tomas Backlund

Södertörns högskola | Interkulturell lärarutbildning mot förskola, erfarenhetsbaserad

Utbildningsvetenskap C | Självständigt arbete 15hp

Höstterminen 2017

Title: Strategies for a meaningful quality improvement - A case study about preschool teachers work with the "Quality indicator for the preschool" (translation by author), as part of a systematic quality improvement.

Abstract

An empirical case study about what preschool teachers perceive as meaningful methods regarding the "Quality indicator for the preschool", which is a tool to systematize teachers assessment and progression when working with quality improvement.

Swedish law states that the preschool must accomplish a systematic quality improvement. According to my experience, preschool teachers and principals find this aim more or less difficult, more or less meaningful. This is a mandatory part of the curriculum and therefore the preschool needs to make efforts in securing quality. I want to highlight constructive strategies so that preschool teachers perceive working with quality improvement as meaningful.

The study is based on qualitative methods and I have interviewed four experienced preschool teachers. They have been asked about their experience of working with "Quality Indicator for Preschool", as part of working systematically with quality, their way of working and their thoughts on the possible improvements.

The theoretical frameworks chosen for analysis are postmodernism, social constructivism and social semiotics. The concepts meaningful and meaningfulness as well as quality are defined in more detail as of how they are used within this context.

The result shows that the preschool teachers find "Quality Indicator for Preschool" meaningful because it widens their perspective of their pedagogical work and what can be improved. On the other hand, there are differences in their working methods and approaches. In order for their work to be meaningful, an understanding of how to interpret teaching in relation to the preschool curriculum using documentation and discussion becomes vital. Results also show the importance of the principal implementing structures, participating in work and keeping constructive conversations with the preschool teachers.

Keywords: preschool, quality improvement, assessment, documentation, meaningful

Förord

I en multimodal samtid vill jag tacka Alexander Bard för hans dödförklaring av universitetet: ”Det här är bara ett pappslott”. Jag vill även tacka mina informanter för deras tid.

Innehållsförteckning

1 Inledning, problemområde och bakgrund

1.1 Inledning

1.2 Problemområde

1.3 Bakgrund

1.3.1 Stödmaterial för det systematiska kvalitetsarbetet

1.3.2 Kvalitetsindikator för förskolan

1.3.3 Förskolechefens ansvar

1.3.4 Förskollärarens och arbetslagets ansvar

2 Tidigare forskning

2.1 Systematiskt kvalitetsarbete

2.2 Kunskap i förhållande till systematiskt kvalitetsarbete

2.3 Barnens hälsa påverkas av kvalitetsarbete

2.4 Dokumentationens inverkan på pedagogers planering

3 Teoretiska utgångspunkter

3.1 Postmodernt perspektiv

3.2 Socialkonstruktivistiskt perspektiv

3.3 Socialsemiotiskt perspektiv

3.4 Meningsskapande i en postmodern utvärderingskontext

3.5 Kvalitet utifrån ett förskoleperspektiv

3.6 Motivering av de teoretiska utgångspunkterna

4 Syfte

5 Frågeställning

6 Metod

6.1 Urval

6.2 Genomförande

6.3 Kvalitativ metod

6.4 Etiska riktlinjer

6.5 Reliabilitet

6.6 Generaliserbarhet

6.7 Presentation av informanterna

7 Resultat och analys

7.1 Anser pedagoger att KI är ett meningsfullt verktyg?

7.1.1 ”Den är en hjälp att få syn på saker i vår verksamhet”

7.2 Hur ser arbetet med KI ut i praktiken?

7.2.1 ”Det är svårt att tolka”

7.2.2 ”Mycket diskussion”

7.3 Vilka utvecklingsmöjligheter av arbetet med KI ser pedagoger?

7.3.1 ”En pedagogisk röd tråd att följa dokumentationen”

7.3.2 ” Det skulle vara intressant om en chef kunde titta på KI”

8 Slutsatser och diskussion

8.1 Anser pedagoger att KI är ett meningsfullt verktyg?

8.2 Hur ser arbetet med KI ut i praktiken?

8.3 Vilka utvecklingsmöjligheter av arbetet med KI ser pedagoger?

8.4 Vilka faktorer spelar in för att pedagoger i förskolan ska uppleva arbetet med KI, som en del i ett systematiskt kvalitetsarbete, meningsfullt?

8.5 Metoddiskussion

9 Referenslista

10 Bilagor

Intervjufrågor

Samtyckesbrev

1 Inledning, problemområde och bakgrund

I detta inledande kapitel beskrivs vad som lett fram till det problemområde som denna fallstudie kommer att undersöka. Bakgrunden kommer beskriva de förutsättningar många pedagoger inom förskolan ställs inför i form av styrdokument, stödmaterial och kvalitetsunderlag.

1.1 Inledning

Kravet på ett systematiskt kvalitetsarbete i förskolan regleras i skollagen sedan 2010 (SFS 2010:800). Samma år reviderades även förskolans läroplan. I den beskrivs hur förskolans verksamhet ska sträva efter att varje barn utvecklar sina förståelser och förmågor inom ämnesspecifika områden samtidigt som verksamhetens helhet ska omfattas av ett systematiskt kvalitetsarbete (Lpfö 98, s. 9-10). Utbildningsförvaltningen i Stockholms stad har i samband med denna lagändring och den reviderade läroplanen utarbetat materialet *Kvalitetsindikator för förskolans verksamhet* (fortsättningsvis i denna text benämnt KI). KI är ett självvärderingsunderlag riktat till förskolepedagoger som syftar till att utvärdera hur väl förskolans verksamhet motsvarar styrdokumentens intentioner. Meningen är att detta ska hjälpa verksamheten i strävan mot hög kvalitet och likvärdighet. Med hjälp av underlaget ska pedagoger identifiera utvecklingsområden och formulera åtgärdsförslag för dessa (Utbildningsförvaltningen 2016).

1.2 Problemområde

Som inledningen påvisar innefattar förskolans uppdrag enligt skollagen att ett systematiskt kvalitetsarbete ska bedrivas. Exakt hur det ska bedrivas är dock mer oklart. Jag har arbetat inom förskolan under många år och upplever blandade inställningar och förhållningssätt hos pedagoger till de mer administrativa och teoretiska delarna av verksamheten. De senaste åren har jag i kollegiala diskussioner uppfattat att pedagoger anser det svårt att avgöra hur KI ska tolkas i relation till den egna verksamheten. Bilden jag har är att många pedagoger uttrycker ett behov av att genom diskussion och klarare direktiv tydliggöra den praktiska innebörden av KI.

Jag har tidigare arbetat på förskolor där jag sett exempel på motsatsen. Under de år då jag arbetade i en Reggio Emilia inspirerad förskoleenhet, där man länge använt pedagogisk dokumentation, uppfattade jag en större självsäkerhet hos pedagoger. Där var det mer självklart att relatera dokumentation, forskning och styrdokument till den praktiska

verksamheten. Jag har själv upplevt och diskuterat tveksamheter vad gäller relevansen i underlag såsom KI. Jag har emellanåt frågat mig själv hur verksamheten och barnen gynnas av detta. Det jag ser som problematiskt är tidsbristen, som jag själv ofta upplevt när jag arbetat i barngrupp, i förhållande till de administrativa göromål som åläggs förskolan. Samtidigt har jag många gånger hävdad vikten av styrdokument som en självklar del i ett meningsfullt arbete.

Problemområdet handlar om att jag sett och upplevt många exempel på arbetssätt och attityder i samband med det systematiska kvalitetsarbetet. Eftersom skollagen påtalar att arbetet inte är valbart tänker jag att det bästa vore om så många pedagoger som möjligt upplevde detta arbete som meningsfullt för verksamheten. Jag söker därför en fördjupad förståelse kring vilka faktorer som spelar in för att åstadkomma detta.

1.3 Bakgrund

Bakgrunden beskriver de riktlinjer som pedagoger i förskolan ofta behöver förhålla sig till när det gäller det systematiska kvalitetsarbetet. Jag kommer här presentera ett av Skolverkets stödmaterial för det systematiska kvalitetsarbetet, en fördjupad beskrivning av KI samt beskriva hur förskolans läroplans direktiv ser ut för förskolechefen, förskolläraren och arbetslaget. Detta för att ge en tydligare bild av vad kravet på ett systematiskt kvalitetsarbete kan innebära. Detta blir relevant för studien eftersom den fördjupade beskrivningen av KI utgör en utgångspunkt för analysen och stöd- och styrdokumenterna kommer att återkopplas till i diskussionen.

1.3.1 Stödmaterial för det systematiska kvalitetsarbetet

Skolverket (2015) har sammanställt ett stödmaterial som riktar sig direkt till pedagoger, men även förskolechefer. Det beskriver hur ett systematiskt kvalitetsarbete kan se ut i praktiken. Syftet med ett systematiskt kvalitetsarbete är att verksamheten ska få syn på utvecklingsområden för att ligga i linje med läroplanens mål. Målet är en verksamhet som bidrar till barnens positiva lärande, utveckling och ett livslångt lärande. Materialet utgår ifrån delarna ”Var är vi?”, ”Vart ska vi?”, ”Hur gör vi?” och ”Hur blev det?”.

”Var är vi?” beskriver vikten av att åstadkomma en gemensam nulägesbeskrivning av verksamheten. För att göra detta behöver verksamhetens resultat i förhållande till övergripande mål och styrdokument lyftas upp. Det underlag som behöver sammanställas i

samband med detta kan till exempel vara i form av portfolio, intervjuer/samtal eller planerade arbetssätt/aktiviteter.

”Vart ska vi?” handlar om att utifrån nulägesbeskrivningen analysera och göra bedömningar av verksamheten. Detta kan göras genom att jämföra verksamhetens resultat med till exempel styrdokument. Nästa steg handlar om att försöka tolka vad som påverkat resultaten för att få syn på vad verksamheten behöver för att en utveckling ska kunna ske.

”Hur gör vi?” bygger på att utvecklingsinsatserna behöver planeras och att mål behöver formuleras. När detta är gjort är tanken att planeringen ska genomföras. Genomförandet behöver i sin tur dokumenteras och följas upp för att säkerställa att arbetet leder mot de uppsatta målen.

”Hur blev det?” syftar till att följa upp och utvärdera de planerade insatserna och tydliggöra om de uppsatta målen nåddes. Tanken är att denna cykliska process ska leda till en ständig verksamhetsutveckling genom att analys av insatserna blir vägledande inför kommande planeringar.

1.3.2 Kvalitetsindikator för förskolan

Stockholms Stad har tagit fram självvärderingsunderlaget KI (Utbildningsförvaltningen 2016) som ska fungera som en del i förskolans systematiska kvalitetsarbete. Det riktar sig till pedagoger i förskolan. Det finns inga instruktioner kring hur ofta det ska användas. Underlaget är utformat i webbaserade formulär men går även att använda som mer löpande text. KI innehåller fem indikatorområdena som återspeglar läroplanen och handlar om verksamheten i förhållande till barns utveckling och lärande.

De fem indikatorområdena som KI bygger på är:

1. Pedagogisk miljö och material
2. Skapande verksamhet och olika uttrycksformer
3. Barns språkliga och kommunikativa utveckling
4. Barns matematiska utveckling
5. Naturvetenskap och teknik

Bildutsnitt från den webbaserade versionen av KI, såhär ser de fem indikatorområdena ut

Inom varje indikatorområde finns 5 olika nivåer:

- Nivå 3 är den lägsta acceptabla nivån och nivå 5 innebär att alla läroplansintentioner och Stockholms Stads prioriteringar är uppfyllda.
- Inom varje nivå finns ett antal kriterier som alla behöver vara uppfyllda för att nå till nästa nivå.
- Kriterierna är översiktligt beskrivna.
- Varje kriterium inom nivå 3-5 har ett översiktligt åtgärdsförslag med en inledande formulering att utgå ifrån.

Nivå 3 Grundläggande betyder:	Är kriteriet uppfyllt?	
	Ja	Nej
Materialet är rikligt och varierat med utgångspunkt i läroplanens målområden och verksamhetens prioriterade mål samt tillgängligt för barnen så att god omsorg och lärande bildar en helhet .	☒	☐
Miljö och material berikar barnens lek och används till viss del i ett temainriktat arbetssätt.	☒	☐
Barnen är delaktiga i miljöns utformning och materialen genom att det påverkas av deras behov och intressen, något som ökar deras inflytande .	☒	☐
Det finns tillgång till multimedia och informationsteknik på förskolan och det används delvis i olika aktiviteter.	☒	☐
Det pågår ett medvetet arbete med att omsätta och ta tillvara de mänskliga rättigheterna och barnkonventionen i utformningen av miljö och material. Alla barn ges möjlighet att utvecklas utifrån sina behov och förutsättningar .	☒	☐
Föräldrarna är informerade om värdegrunder och hur miljön är utformad.	☒	☐
Det finns viss dokumentation som synliggör de möjligheter som finns och som i kvalitetsarbetet till viss del används för att utveckla miljö och material utifrån de prioriterade mål verksamheten har.	☒	☐

Bildutsnitt från den webbaserade versionen av KI, såhär ser kriterierna inom indikatorområdet Pedagogisk miljö och material ut

I bakgrunden till KI beskrivs syften med materialet:

- En likvärdighet förskola av hög kvalitet
- Höja arbetslagets förståelse för förskolans uppdrag i förhållande till läroplanen och Stockholms Stads prioriteringar
- Utifrån diskussion och reflektion i arbetslaget synliggöra och analysera verksamhetens resultat som en del i ett systematiskt kvalitetsarbete

Arbetsgången beskriver översiktligt hur arbetet kan se ut i praktiken:

- Alla pedagoger i arbetslaget ska ha blivit introducerade i materialet
- Underlag ska samlas in som stöd för självvärderingen
- Arbetet bör ske i samverkan med förskolechef eller pedagogisk ledare

1.3.3 Förskolechefens ansvar

I förskolans läroplan (Lpfö 98, s. 16) beskrivs vilket ansvar förskolechefen har i samband med det systematiska kvalitetsarbetet. Detta inbegriper bland annat:

- Ett övergripande ansvar för att verksamheten bedrivs enligt förskolans läroplan
- Att förskolans kvalitet säkras genom ett systematiskt kvalitetsarbete som pedagoger ska delta i
- Att personal får kompetensutveckling så att de ska kunna utföra sitt uppdrag

1.3.4 Förskollärarens och arbetslagets ansvar

I förskolans läroplan (Lpfö 98, s. 14-15) beskrivs vilket ansvar förskolläraren tillsammans med arbetslaget har i samband med det systematiska kvalitetsarbetet. Detta inbegriper bland annat:

- Att dokumentera, följa upp och analysera barns förändrade lärande
- Att dokumentera, följa upp och utvärdera verksamhetens helhet

2 Tidigare forskning

I detta kapitel presenteras tidigare forskning som på olika sätt relaterar till det systematiska kvalitetsarbetet. Även om det finns en hel del forskning inom detta område utgör min studie ett bidrag eftersom den belyser KI, vilket jag inte funnit någon tidigare forskning kring.

2.1 Systematiskt kvalitetsarbete

Håkansson (2013, s. 10-12) sammanfattar att forskning som bedrivits kring systematiskt kvalitetsarbete i förskola och skola har olika inriktning och inte ger någon entydig bild.

Aspekter som framhålls:

- Rektorerers förhållningssätt har inverkan på kvalitetsarbetet. Skolor som anses framgångsrika har i högre utsträckning rektorer som kommunicerar i verksamheten kring kvalitet och resultat.
- Kvalitetsarbete av mer instrumentell karaktär, som av lärare uppfattas vara påbjudet från ledning, kan reducera känslan av meningsfullhet och minska möjligheterna till en fördjupad förståelse av verksamheten.
- Tydlig ansvarsfördelning, engagemang genom hela verksamheten och återkoppling förbättrar kvalitetsarbetet.
- Att pedagoger och chefer har regelbundna, konstruktiva och fördjupade dialoger kring resultatens kopplingar till arbetssätt framstår som något positivt även om det inte är någon garanti för kvalitet (Håkansson 2013, s. 31).

2.2 Kunskap i förhållande till systematiskt kvalitetsarbete

Insulander & Svärden Åberg (2014, s. 14-15) har undersökt vilken kunskap som erkänns inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet. De menar i sin studie att även om förskolan ska utgå från en helhetsförståelse av förskolans uppdrag i förhållande till verksamheten blir resultatet ofta individuellt riktade och ämnesuppdelade arbetssätt. Detta synliggörs i dokumentationen och i arbetet med den. Kritisk analys av dokumentation, inom ramen för kvalitetsarbete, med fokus på verksamhetens organisation, innehåll och genomförande tenderar att utebli och ersätts istället av kunskapsbedömning av enskilda barns slutprodukter som exempelvis teckningar. En anledning till detta mönster är att dokumentationen ofta riktas till föräldrar och utformas så att de ska bli nöjda istället för att använda den för kritisk granskning av verksamheten tillsammans med barnen.

2.3 Barnens hälsa påverkas av kvalitetsarbete

Brodin & Renblad (2012, s. 416-424) har undersökt hur förskolans kvalitet påverkar barnens hälsa. Undersökningen utgår ifrån förskolechefers tankar. De belyser att kravet på synliggörande av verksamheten genom dokumentation och kvalitetsarbete har ökat. De riktar kritik mot dokumentationen eftersom de inte ser vart den leder. Barnens hälsa påverkas av pedagogers brist på kompetens i att särskilja uppdraget att verksamheten ska bedömas

samtidigt som det enskilda barnet inte ska göra det. Begreppet kvalitet problematiseras genom att framhålla att en verksamhet där barnen trivs och är glada inte nödvändigtvis håller en hög kvalitet ur ett pedagogiskt perspektiv. Det är viktigt att pedagoger har utbildning och kompetens för att lärande och lek ska bilda en helhet. Kvalitet sett ur detta perspektiv bidrar till barns välbefinnande och hälsa.

2.4 Dokumentationens inverkan på pedagogers planering

Alvestad och Sheridan (2014, s. 377-392) har undersökt förhållandet mellan pedagogers planering av lärandeaktiviteter och dokumentation. Resultatet visar att en utmaning är att uppnå de olika syften som dokumentationen ska fylla. Här framhålls kritisk analys av verksamheten, synliggörande av barnens lärprocesser och att ge, exempelvis, vårdnadshavare en inblick i verksamheten, som viktiga. Den dokumentationsform som visar sig vara mest utbredd är fotografier av barnens aktiviteter utan nedskrivna observationer eller reflektioner. Det dokumentationssyfte som oftast uteblir är synliggörandet av barnens lärprocesser. Detta resulterar i att barnens intressen och erfarenheter utgör en större utgångspunkt jämfört med läroplansmålen.

3 Teoretiska utgångspunkter

I detta kapitel presenteras de teoretiska perspektiv och de begrepp som kommer användas i analysen av det empiriska materialet. Avslutningsvis motiveras varför dessa blir relevanta för fallstudien.

3.1 Postmodernt perspektiv

Det postmoderna perspektivet menar att det inte finns någon absolut sanning eller en absolut definition av verkligheten. Istället betraktas världen och kunskapen i den som socialt skapade konstruktioner. I denna process är alla människor aktiva medskapare. Detta innebär att flera synsätt kan existera samtidigt i olika subjektiva kontexter. Eftersom dessa subjektiva upplevelser inte kan delas av människor framförhandlas olika versioner av tillfälliga sanningar fram. För att möjliggöra detta krävs ett subjektivt ställningstagande från individen. Postmodernismen ses som en kritik mot det moderna perspektivets tro på universella sanningar och vetenskapliga objektivitet (Dahlberg, Moss & Pence 2014, s. 70-73).

3.2 Socialkonstruktivistiskt perspektiv

Det socialkonstruktivistiska perspektivet är en gren av det postmoderna perspektivet där fokus ligger på språkets roll i sociala kontexter för konstruktion av kunskap och tolkning av vår omvärld. För att göra omvärlden begriplig krävs det att vi fyller den med mening genom diskussion och gemensamma begrepp (Thomassen 2007, s. 205-208).

3.3 Socialemiotiskt perspektiv

Det som kännetecknar semiotiken är hur perspektivet menar att tecken och teckensystem bär på en mening. Tecknen uppstår som en social, kommunikativ handling. I en socialemiotisk kontext blir teckensystem en del av människors identitet. Ett exempel som belyser detta är en teckning ritad av ett treårigt barn. Teckningen består av flera hackiga, cirkelliknande streck. Barnet menar att det är hjul, tillsammans illustrerar hjulen en bil. Barnets berättelse krävs för denna förståelse samtidigt som förståelsen av bilden förstärker barnets berättelse (Kress 2010, s. 54-55). Sett utifrån ett nutida, yrkespraktiskt sammanhang som ofta regleras och organiseras med hjälp av text och symbolspråk i form av styrdokument, dokumentation och utvärderingsunderlag blir perspektivet sociosemiotik relevant eftersom praktiska yrken ofta bygger på mellanmänniskt samspel i relation till text och symboler (Karlsson 2011, s. 48-50).

3.4 Meningsskapande i en postmodern utvärderingskontext

Dahlberg, Moss & Pence (2014, s. 193-207) jämför hur det moderna och det postmoderna perspektivet förhåller sig till utvärdering. Det moderna perspektivet strävar efter en objektiv, faktabaserad och universell utvärdering. Objektiviteten hamnar då i konflikt med praktisk filosofi, etik och moral eftersom dessa företeelser kräver tids- och platsbundna antaganden. Resultatet blir en utvärderingsform tömd på subjektiva, känslomässiga och kontextanknutna slutsatser. Utvärdering utifrån ett postmodernt perspektiv handlar istället om att göra subjektiva, kontext- och diskursanknutna bedömningar. Dessa bedömningsprocesser är att anse som osäkra och ständigt föränderliga vilket är själva anledningen till att de blir praktiskt meningsfulla, de blir meningsskapande.

3.5 Kvalitet utifrån ett förskoleperspektiv

I vetenskapsrådets (Vetenskapsrådet 2015, s. 39-44) forskningssammanställning kring en likvärdig förskola av hög kvalitet framhålls en rad kvalitetsaspekter som viktiga:

- Goda pedagogiska relationer mellan barn och pedagoger med fokus på dialog, läroplansmål och barns lärprocesser

- Att verksamheten anpassas efter den sociala och samhälleliga kontexten snarare än att sträva efter likriktning
- Att barn och föräldrar delaktiggörs och ges inflytande i verksamheten
- Att verksamheten är inkluderande och normkritisk
- Att förskolepersonalen har adekvat utbildning, kompetens och ges möjlighet till fortbildning
- Att andel personal per barn, storlek på barngruppen, löner, planeringstid och lokalernas utformning är anpassade efter verksamhetens behov

3.6 Motivering av de teoretiska utgångspunkterna

Motiveringen till valet av de teoretiska utgångspunkterna tar sin början i den bok som följt mig under i stort sett alla mina yrkesverksamma år inom förskolan, ”Från kvalitet till meningsskapande, postmoderna perspektiv – exemplet förskolan” av Dahlberg, Moss & Pence (2014). Även om jag inte fullt ut förstått bokens betydelse eller fullt ut använt mig av deras teorier i mitt arbete har boken varit ständigt närvarande; på nätverksträffar inom förskolan, i diskussioner med arbetslag och som en inspiration i den teoretiska förståelsen av förskolans arbete. Framförallt var den närvarande när jag arbetade i den Reggio Emilia inspirerade förskoleenheten. Det var även under denna period jag uppfattade, det som jag idag tolkar som, det systematiska kvalitetsarbetet som mest meningsfullt. Eftersom Dahlberg, Moss & Pence (2014, s. 12) menar att Reggio Emilias pedagogik är att betrakta som postmodern, det bör tilläggas att organisationen Reggio children inte höll med, tänker jag att detta perspektiv är en bra utgångspunkt i jakten på meningsfullhet i det systematiska kvalitetsarbetet.

Då det postmoderna perspektivet ter sig väl övergripande har fler teoretiska utgångspunkter lagts till. Detta för att göra fler tolkningar av det empiriska underlaget möjligt. Med tanke på att en stor del av undersökningen belyser dialog, samtal, diskussion och reflektion har valet hamnat på det socialkonstruktivistiska perspektivet som fokuserar på just språket i en social kontext.

Eftersom det systematiska kvalitetsarbetet även innefattar dokumentation, underlag och text utgör det socialsemiotiska perspektivet, som fokuserar på just tecken och teckensystems kommunikativa innebörder, ett bra komplement.

Dessa tre perspektiv är förenliga med varandra på så sätt att det postmoderna perspektivet menar att kunskap och verklighetsuppfattning är att anse som subjektiva och kontextbundna konstruktioner som förhandlas fram. Det socialkonstruktivistiska perspektivet håller med om detta men fokuserar mer på språkets betydelse i denna process. Det socialemiotiska perspektivet håller med om att språket är en viktig kommunikationsaspekt men tillägger att tecken och teckensystem förstärker språket i den sociala kontexten.

Begreppet meningsskapande, beskrivet ur ett postmodernt perspektiv i en utvärderingskontext, blir en viktig utgångspunkt. Detta eftersom frågeställningen handlar om att synliggöra vägar till ett meningsfullt kvalitetsarbete. Här menar det postmoderna perspektivet att vad som är meningsfullt är att uppfatta som något subjektivt. Denna syn blir relevant eftersom undersökningen syftar till att undersöka vad specifika pedagoger uppfattar som meningsfullt i specifika kvalitetsarbetskontexter.

Begreppet kvalitet i kontexten förskola definieras, enligt ovanstående, av Vetenskapsrådet (2015) på uppdrag av Skolverket. Detta blir centralt då undersökningen handlar om just, det av skollagen ålagda och därmed icke valbara, kvalitetsarbetet. Här blir det intressant att jämföra hur meningsfullheten påverkas av kvalitetsaspekten och tvärtom.

4 Syfte

Syftet med denna fallstudie är att synliggöra faktorer som bidrar till att förskolepedagogers arbete med KI, som en del i ett systematiskt kvalitetsarbete, upplevs meningsfullt. Genom detta synliggörande syftar studien till att vara en vägledning för pedagoger och förskolechefer i deras strävan efter ett kvalitetsarbete som både upplevs som mer lättömt och givande men samtidigt är i linje med styrdokument.

5 Frågeställning

Eftersom det systematiska kvalitetsarbetet är komplext och innehåller olika moment har jag valt att dela upp mina frågeställningar. Delfrågeställningarna syftar till att skapa en bredd som sedan besvarar huvudfrågeställningen.

Delfrågeställningar:

- Anser pedagoger att KI är ett meningsfullt verktyg?
- Hur ser pedagogers arbete med KI ut i praktiken?
- Vilka utvecklingsmöjligheter som kan göra arbetet med KI mer meningsfullt ser pedagoger?

Huvudfrågeställning:

- Vilka faktorer spelar in för att pedagoger i förskolan upplever arbetet med KI, som en del i ett systematiskt kvalitetsarbete, meningsfullt?

6 Metod

Detta kapitel kommer att fokusera på metodvalen i denna studie, genomförandet och forskningsetiska överväganden. Det kommer belysa hur intervjuerna har bearbetats, samt lyfta reliabilitet, generaliserbarhet och validitet. Till sist följer en kort introduktion av informanterna i studien.

6.1 Urval

Informanterna arbetar alla på samma kommunala förskola i Stockholm. Vid analysen av intervjuerna kommer skillnader i pedagogernas svar bli extra intressanta just eftersom de arbetar nära varandra. Rimligtvis borde detta innebära att svaren är mer likriktade jämfört med om de arbetat på olika arbetsplatser. Förhoppningen är att kvalitetsarbetets komplexitet framträder ännu tydligare med detta snäva urval. Eftersom studien syftar till att synliggöra strategier som gör arbetet med KI meningsfullt består informanterna av förskollärare med yrkeserfarenhet. Detta för att de har det yttersta ansvaret för kvalitetsarbetet på avdelningen samt teoretisk och praktisk erfarenhet. Studien ger ingen övergripande bild av arbetet med KI eftersom underlaget är för litet och avgränsat till en förskola. Den ger dock indikationer på hur arbetssätt kan variera samt uppslag kring vad som påverkar arbetet i olika riktningar. Detta ger nog med underlag för att kunna diskutera frågeställningarna.

6.2 Genomförande

Samtliga informanter och förskolechefen på förskolan har fått ett informationsblad utskickat via epost innan intervjun. Informationsbladet är ett standardiserat utskick utformat av Södertörns högskola som bearbetats utifrån studiens syfte. Innehållet syftar till att upplysa kring de forskningsetiska principerna samt syftet med studien. En av intervjuerna ägde rum på

förskolan medan de andra blev telefonintervjuer eftersom det var svårt att hitta tider som passade. Innan intervjuerna påbörjades informerades informanterna ytterligare en gång om de forskningsetiska principerna med tyngdpunkt på anonymitet och frivilligt deltagande. Intervjuerna utgick från en frågeguide. Frågeguiden omarbetades mer eller mindre mellan varje intervju för att bättre svara upp mot mina frågeställningar. Det hände också vid flera tillfällen att intervjuerna tog lite andra vägar än vad som på förhand planerats. Anledningen till detta var att informanternas svar väckte nya frågor vilket resulterade i att följdfrågor blev relevanta. Detta berikade intervjuerna eftersom följdfrågorna var öppna och svaren därmed blev mer utförliga. Intervjuernas längd varierade mellan ca 35-50 minuter. Alla intervjuer genomfördes av mig och spelades in på en telefon. Intervjuerna transkriberades i efterhand i sin helhet. Bearbetning av materialet skedde genom noggrann läsning. Genom att strukturera svaren efter frågeställningarna utkristalliserades teman att bygga vidare på.

6.3 Kvalitativ metod

Det empiriska underlaget bygger på en kvalitativ intervjumetod. Inom ramen för ett postmodernt tänkande är ett intervjusamtal att betrakta som en grogrund för skapande av kunskap eftersom man menar att det inte finns en objektiv sanning. Istället menar man att kunskap är under ständig omförhandling genom, i fallet intervju, ett föränderligt samtal (Kvale & Brinkmann 2009, s. 68-69). Detta talar för att metoden, öppna kvalitativa intervjuer, är relevant och att det empiriska underlag, inom ramen för ett postmodernt förhållningssätt, är att betrakta som fullgott.

6.4 Etiska riktlinjer

Att forska innebär att ta ett etiskt ansvar. De etiska överväganden som vidtagits i samband med denna undersökning utgår från Vetenskapsrådets (2002) forskningsetiska principer som i detta fall innebär uppfyllande av:

- Informationskravet, innebär i det här fallet att informanterna genom utskickat informationsblad och inför intervjun muntligen informerats kring vad deras medverkan innebär och syftar till.
- Samtyckeskravet, innebär att informanterna genom utskickat informationsblad och inför intervjun muntligen informeras kring att de deltar frivilligt och att de när som helst kan dra sig ur utan speciell anledning.

- Konfidentialitetskravet, innebär att informanternas medverkan är anonym vilket medför att sådant i studien som kan härledas till informanten avidentifieras. I detta fall har deras namn ändrats.
- Nyttjandekravet innebär att det empiriska underlaget enbart kommer att användas som underlag i denna studie.

6.5 Reliabilitet

Reliabilitet har att göra med om resultaten skulle bli likadana om undersökningen gjordes på nytt. När det handlar om intervjuer är frågan om informanterna skulle ge liknande svar vid ett annat intervjutillfälle. Reliabiliteten hos den som intervjuar kan inverka om denne ställer ledande frågor eller väljer ut delar från intervjun som är irrelevanta för sammanhanget men som stöder en på förhand bestämd tes (Kvale & Brinkmann 2009, s.263-264). Eftersom frågeguiden följdes och följdfrågor baserades på de förutbestämda frågorna är det sannolikt att informanterna skulle ge i stort sett samma svar om de intervjuades på nytt. Vad som är relevant eller inte i underlaget kan åsikterna säkerligen gå isär kring. Däremot är det en fördel att jag själv har erfarenhet av det arbete informanterna intervjuats kring. Detta borde stärka relevansen av de delar som valts ut eftersom tolkningsförståelsen av informanternas svar går djupare jämfört med om någon som aldrig arbetat inom förskolan skulle utfört den. Dessutom är inte målet att komma fram till en slutsats som är sann. Målet är snarare att belysa olika generella aspekter som skulle kunna göra arbetet med KI mer meningsfullt.

6.6 Generaliserbarhet

Utifrån premissen analytisk generalisering, som handlar om att bygga upp en trovärdig argumentering kring vem eller vilka som kan dra nytta av studiens resultat (s. 282-283), är de som skulle ha nytta av den här studien primärt pedagoger och förskolechefer som arbetar i kommunala förskolor i Stockholms stad. Detta eftersom de också är ålagda att använda KI. I ett vidgat perspektiv skulle denna fallstudie kunna vända sig till alla de som arbetar med ett systematiskt kvalitetsarbete vilket skulle innefatta samtliga förskolor och skolor i Sverige och ännu fler i världen. Däremot skulle studien inte vara speciellt användbar för de verksamheter som har längre erfarenhet av KI och ett systematiskt kvalitetsarbete. Därför blir slutsatsen att denna studie är mest användbar för pedagoger och chefer i kommunala förskolor i Stockholm som känner sig osäkra i arbetet med KI som en del i ett systematiskt kvalitetsarbete.

6.7 Presentation av informanterna

De fyra informanterna är alla anställda som förskollärare med avdelningsansvar. De kommer benämnas som:

- Pedagog 1
- Pedagog 2
- Pedagog 3
- Pedagog 4

7 Resultat och analys

I detta kapitel redogörs för de tolkningar och resultatet som undersökningen visat. Här besvaras huvudfrågeställning: ” Vilka faktorer spelar in för att pedagoger i förskolan ska uppleva arbetet med KI, som en del i ett systematiskt kvalitetsarbete, meningsfullt?”. Frågeställningen besvaras genom analys och tolkning av det empiriska materialet med hjälp av de teoretiska utgångspunkterna.

7.1 Anser pedagoger att KI är ett meningsfullt verktyg?

I detta avsnitt har delar av det empiriska materialet valts ut som är relevanta för huvudfrågeställningen och som besvarar frågan kring hur pedagoger uppfattar arbetet med KI. För att få en tydlig utgångspunkt presenteras här samtliga informanternas svar. Intervjuerna visar att informanternas uppfattningar kring syftet med KI har likheter men skiljer sig åt i fråga om arbetssätt och dess utformning.

7.1.1 ”Den är en hjälp att få syn på saker i vår verksamhet”

Bakgrunden till KI (Utbildningsförvaltningen 2016) beskriver att ett syfte med materialet är att fördjupa arbetslagets förståelse för förskolans uppdrag genom att synliggöra verksamhetens resultat. Intervjuerna påvisar en relativt samstämmig bild av att det meningsfulla med KI är just dess möjlighet till synliggörande och utveckling av verksamheten. Däremot skiljer sig svaren gällande om KI är meningsfull eller har potential till att bli det.

Jag tänker att tanken är god, att den kan hjälpa till att verkligen få syn på saker.

[...] Jag har ännu inte lyckats få in den. (Pedagog 1)

Jag uttolkar att pedagog 1 menar att KI skulle kunna ha potential till att vara ett meningsfullt underlag för verksamheten. Anledningen till att den inte är det i dagsläget beror snarare på att hen inte använder den fullt ut.

Det är jättebra att ha som mall att utvärdera efter, man gör en självvärdering. Vad har vi gjort, vad kan vi göra bättre, vad vi har för utvecklingsmål, vad vi vill utveckla mer. (Pedagog 2)

Pedagog 2 upplever KI som meningsfull eftersom den synliggör vad verksamheten åstadkommit och vad de skulle kunna utveckla mer.

Det är lite fyrkantigt det här med att man ska uppnå alla nivåer innan man kan gå till nästa. [...] Den är en hjälp att få syn på saker i vår verksamhet. Både sådant vi gör bra och sådant vi kan utveckla och kanske sådant vi behöver ta bort. Och då måste man ju ha det med hela tiden på ett helt annat sätt än vad jag i alla fall har haft hittills. (Pedagog 3)

Min tolkning är att Pedagog 3 upplever KI som potentiellt meningsfull genom att verktyget erbjuder möjlighet att visa på vad verksamheten gör mer eller mindre bra. För att KI ska bli meningsfull i praktiken krävs det ett mer frekvent användande. Dessutom uppfattar hen att utformningen med olika nivåer är mindre bra.

Jag tycker den är bra. [...] Det är bra alternativ och är väldigt tydligt. De har fått med alla de här olika aspekterna. [...] Det värsta vi vet är när det tar mycket tid och man gör dubbelt. Med den här känns det tydligt och bra och enkelt att följa upp. (Pedagog 4)

Pedagog 4 är positivt inställd till KI och tycker underlaget är meningsfullt för verksamheten. Detta eftersom den är tydligt utformad, har ett bra innehåll och är enkel och effektiv.

Analys

Jag utläser att samtliga pedagoger finner syftet med KI meningsfullt. Pedagog 1 menar att det blir meningsfullt att KI synliggör verksamheten. Pedagog 2 och Pedagog 3 utvecklar resonemanget genom att peka på synliggörande av utvecklingsområden inom

verksamheten. Även Pedagog 4 menar att KI kan användas för uppföljning vilket jag tolkar som en del av verksamhetens synliggörande och utveckling. Min analys är därför att vad som ligger bakom pedagogernas uppfattning av KI som potentiellt meningsfull för verksamheten är dess möjlighet till synliggörande och utveckling av verksamheten.

Det postmoderna perspektivet kritiserar det moderna perspektivets tro på universell sanning och menar att tillfälliga sanningar förhandlas fram mellan människor (Dahlberg, Moss & Pence 2014, s. 70-73). Synliggörande och utveckling av förskolans verksamhet med hjälp KI sett utifrån ett postmodernt perspektiv handlar då om att tillsammans med kollegor förhandla fram hur delar av verksamheten uppfattas av dem vid ett specifikt tillfälle, förhandla kring hur den borde utvecklas och att utvecklingen är ständigt pågående. Motsatsen, ett modernt perspektiv, blir ett objektiva synliggörande av verksamheten som jämförs med en förutbestämd mållinje vilket, teoretiskt sett, skulle kunna tolkas som att en förskoleverksamhet kan uppnå en målnivå och bli ”färdigutvecklad”. Kanske är det liknande kritik pedagog 3 framhåller när hen menar att utformningen av KI, med olika nivåer, gör att den framstår som mindre meningsfull.

Huruvida informanterna finner det meningsfullt att synliggöra och utveckla verksamheten utifrån ett subjektivt eller objektiva perspektiv framgår inte tydligt. Det blir däremot värdefullt för min fortsatta analys att veta att de alla har uppfattningen att syftet med KI är meningsfullt.

7.2 Hur ser arbetet med KI ut i praktiken?

I detta avsnitt har delar av det empiriska materialet valts ut som är relevanta för huvudfrågeställningen och som besvarar frågan kring hur förskoleavdelningarnas arbete med KI ser ut i praktiken. Utifrån intervjuerna har det visat sig att arbetet handlar till stor del om att på ett eller annat sätt komma fram till vilka kriterier inom KI som verksamheten uppfyller. Även om informanterna arbetar på samma förskola finns det flera skillnader i deras arbetsätt.

7.2.1 ”Det är svårt att tolka”

I samband med förskoleavdelningarnas arbete med KI (Utbildningsförvaltningen 2016) handlar en del om att arbetslagen ska värdera sin egen verksamhet i förhållande till kriterierna i KI. Eftersom dessa kriterier tar sin utgångspunkt i förskolans läroplan skulle denna process kunna beskrivas som en transformering av läroplanens teoretiska, mer övergripande

perspektiv till ett mer konkret och praktiskt verksamhetsperspektiv. I intervjuerna framkommer att denna översättning mellan teori och praktik uppfattas olika av informanterna.

Arbetet är en tolkningsfråga. Ibland kan vi komma på, just det, det där har vi ju gjort. Kanske också att vi känner oss lite osäkra kring IKT till exempel och att vi är lite av den äldre generationen som håller på och lär oss och utvecklar oss. Det hade varit bra med fler exempel, jobbar ni med kameran, jobbar ni med det och det? [...] Jag tycker det är svårt att tolka. (Pedagog 2)

Jag utläser att Pedagog 2 upplever osäkerhet kring hur begreppet IKT ska tolkas i förhållande till förskolans verksamhet. Hen menar att arbetet skulle vara mer meningsfullt om det funnits en beskrivning av vad IKT innebär genom att ha konkreta exempel att jämföra med. Detta eftersom det då skulle tydliggöras huruvida de uppfyller kriteriet eller inte. Undermeningen i detta ser jag som en strävan efter att göra rätt.

[...] Det här med självskattning. Är det verkligen ett bra sätt att visa på verkligheten? Det jag vill trycka på är att jag tror man måste hitta andra vägar. Jag kan tänka mig att det finns de som skattar sig väldigt högt och att det inte stämmer, samtidigt som de tycker det medan andra inte håller med. [...] En hel del av punkterna är väldigt tolkningsbara utifrån hur verksamheten ser ut. Då kan vi tolka på ett sätt och andra på andra. Därför tycker jag inte att den visar hur det verkligen ser ut för att det är tolkningsbart. (Pedagog 1)

Pedagog 1 menar att självskattningen är tänkt att återspegla en verklig bild av verksamheten. Som KI är utformad idag är risken för godtycklighet stor. Eftersom kriterierna är tolkningsbara kan det uppstå meningsskiljaktigheter. Hens resonemang går ut på att det borde finnas andra, mer meningsfulla alternativ till KI, där utrymmet för tolkning var mindre och som påvisade en mer objektiv bild av verkligheten.

[...] Med KI är det enklare för att du har tydliga punkter för vad du ska ha gjort för att uppnå. [...] Det är som att det står ett förslag, har vi ett pedagogiskt material utifrån naturvetenskap? [...] Då vet man ganska tydligt, har vi ett rikt material som erbjuder det här? Hur ser vår miljö ut? (Pedagog 4)

Min tolkning är att pedagog 4 uppfattar KI som enklare jämfört med andra underlag med liknande syfte. Detta eftersom hen uppfattar det lätt att relatera kriterierna till verksamheten. Det framträder en bild av att det är enkelt att koppla ett kriterium kring naturvetenskapligt inriktat material till verksamhetens egen miljö och material. Pedagog 4 menar att arbetet med KI känns meningsfullt eftersom materialet är tydligt utformat och att kriterierna är bra formulerade vilket gör det enkelt att relatera till den egna verksamheten.

Under intervjun med Pedagog 4 blir jag nyfiken på vad som ligger bakom dennes, i mina ögon, självsäkerhet vad gäller att tolka kriterier och att relatera dem till verksamheten och ställer följdfrågor.

Dels att man har jobbat länge och har sett många miljöer och vet att man provat många olika saker och kommit längre i sitt arbete. Det kanske är svårare om det är ens första arbetsplats och man inte har några erfarenheter. Det är nog lättare om man rört på sig, gått på fortbildning och föreläsningar. (Pedagog 4)

Pedagog 4 menar att erfarenhet i form av tid i yrket, uppfinningsrikedom i att pröva nytt och fortbildning gör det lättare att relatera kriterier till verksamheten.

Analys

Jag utläser att pedagogerna har skilda upplevelser och synsätt vad gäller syftet i att tolka kriterierna. Pedagog 2 tycker det är svårt att tolka kriterierna vilket skapar osäkerhet. Min tanke är att vad som skulle inge en känsla av meningsfullhet för hen, vad gäller tolkningen, är att få en bekräftelse på att tolkningen är korrekt. Därför efterfrågar hen tydliga exempel, eventuellt en checklista, att jämföra verksamheten med. Pedagog 1 menar också att tolkningarna av kriterierna i KI skulle bli mer meningsfulla om de blev mer likriktade men drivs mer av en strävan efter samsyn än att hen känner osäkerhet. Pedagog 4 menar istället att tolkningen går lätt eftersom kriterierna relaterar till den egna verksamheten. Anledningen till att hen tycker att det går lätt bottnar i erfarenhet av olika typer av förhållningssätt och tänk.

Dahlberg, Moss & Pence (2014, s. 193-207) menar att det moderna perspektivet strävar efter en objektiv och likriktad utvärdering medan det postmoderna perspektivets kritik mot det moderna synsättet består i att utvärdering är något subjektivt som hänger samman med kontexten. Det är tydligt att Pedagog 1 ser mening i ett modernt perspektiv, vad gäller tolkning av kriterierna, eftersom hen eftersöker generell samsyn och objektivitet. Även Pedagog 2 framhåller liknande tankegångar även om det finns en möjlighet att hens osäkerhet och vilja att göra rätt blir överordnade det teoretiska förhållningssättet. Pedagog 4 rör sig någonstans i gränslandet mellan de båda perspektiven. Å ena sidan gör hen en subjektiv tolkning utifrån kriteriet när det handlar om naturvetenskapligt material vilket kan tolkas som en postmodern utgångspunkt. Å andra sidan tycks förutsättningarna för den subjektiva tolkningen bestå av snäva ramar i form av ett förutbestämt kriterium och vara baserat på tidigare erfarenheter, vilka skulle kunna ha en likriktande effekt. Beroende på snävheten i kriteriets formulering och variationsrikedomen i de tidigare erfarenheterna kan hens agerande stämma ihop mer eller mindre med ett modernt perspektiv.

När det gäller kvalitet i förskolan är en slutsats att förskolan behöver vara flexibel utifrån det samhälleliga sammanhang den befinner sig i (Vetenskapsrådet 2015, s. 39-44). Detta resonemang stärker det postmoderna perspektivet i att tolkning av kriterier i relation till förskolans verksamhet behöver vara kontextberoende för att kvalitet ska uppnås. Innebörden av detta blir att vad informanterna framhåller som meningsfullt stämmer mindre väl med förskolans uppdrag.

7.2.2 "Mycket diskussion"

Ett syfte som beskrivs i KI (Utbildningsförvaltningen 2016) är att materialet ska ligga till grund för diskussioner om den egna verksamheten och läroplanen. När pedagogerna beskriver sina egna arbetssätt med KI är just tiden för gemensam diskussion i arbetslaget ett återkommande tema. Det som däremot skiljer pedagogernas beskrivningar åt är dels om diskussionerna blir av och dels hur meningsfulla de uppfattas.

Känslan är lite... Nu ska vi ha det här snabbt överstökad, det här ser bra ut. Djupare diskussioner saknas som jag tror tanken är att man ska ha men som vi inte riktigt har haft på den här avdelningen beroende på många saker. Delvis för att vi varit överens om vilken nivå vi har varit på. [...] När vi inte har varit det har det inte blivit någon jättedjup diskussion kring varför vi tycker olika. Det skulle behövas mer kommunikation när man gör det här och lite rakare kommunikation också.
(Pedagog 3)

Jag uttolkar att Pedagog 3 menar att inställningen i hens arbetslag är att de snabbt vill ha KI avklarad. Detta resulterar i att de inte för några fördjupade diskussioner oavsett om de är överens eller inte. Samtidigt är hen medveten om att en fördjupad kommunikation i samband med KI krävs för att arbetat ska upplevas meningsfullt.

När vi väl gjort en utvärdering och verkligen gjort den blir det ändå bra diskussioner. Och om det verkligen har missats något kommer det fram och vi kan diskutera hur vi ska få in det. (Pedagog 1)

Pedagog 1 menar att de meningsfulla diskussionerna hänger ihop med en välgjord utvärdering. Det är även då utvecklingsområden blir synliga och arbetslaget kan diskutera hur de ska gå tillväga.

[...] Det som är bra är att man kan ha en diskussion kring varje punkt utan att behöva skriva så mycket om det och att det ändå blir tydliga svar. Man går igenom en kategori i taget, uppnår vi det här och gör vi det och det? Då får man in en stor övergripande helhet med mycket diskussion. (Pedagog 4)

Jag utläser att pedagog 4, tillsammans med arbetslaget, finner det meningsfullt att utifrån KI föra strukturerade diskussioner kring verksamhetens olika delar för att identifiera utvecklingsområden. Hen menar att punkterna i KI och att slippa skriva samtidigt förbättrar diskussionerna.

Analys

Jag uttolkar att pedagogerna är överens om att diskussion är en viktig del i att arbetet med KI blir meningsfullt. Eftersom Pedagog 3 tillsammans med arbetslaget väljer bort diskussioner för att arbetet med KI ska gå snabbare blir arbetet mindre meningsfullt. Pedagog 1 upplever

att ett meningsfullt arbete med KI går hand i hand med bra diskussioner. Pedagog 4 beskriver hur arbetet blir meningsfullt när arbetslaget, med hjälp av punkterna i KI, kan föra strukturerade diskussioner utan att behöva skriva.

Det socialkonstruktivistiska perspektivet menar att vi genom språket i sociala sammanhang konstruerar tolkningar av vår omvärld och på så sätt fyller den med mening (Thomassen 2007, s. 205-208). Utifrån ett socialkonstruktivistiskt perspektiv medför valet att välja bort diskussion i arbetet med KI, som Pedagog 3 beskriver, att tömma arbetet på mening. På samma sätt blir upplevelsen av att diskussion och arbetet med KI hänger ihop, som Pedagog 1 beskriver, en form av meningsskapande. Detta eftersom kollegorna i arbetslaget konstruerar tolkningar av KI i förhållande till verksamheten med hjälp av språk. Pedagog 4 fyller på resonemanget genom att beskriva hur diskussionerna blir mer strukturerade med hjälp av punkterna i KI. Jag tänker att det blir lättare att relatera till någon annans tolkning om diskussionsområdet avgränsas.

Det socialemiotiska perspektivet menar att tecken och teckensystem bär på en mening (Kress 2010, s. 54-55). Praktiska yrken regleras ofta av text och symbolspråk i form av till exempel utvärderingsunderlag (Karlsson s. 48-50). Det Pedagog 4 pekar på, att diskussionen blir mer strukturerad med hjälp av punkterna i KI, är i mina ögon ett tydligt exempel på hur socialemiotiken har betydelse för hur arbetet med KI tar sig uttryck. Diskussionen i arbetslaget kan anta olika former beroende på innehållet i KI och hur den är utformad. Arbetslagets språkliga samspel förstärks av texten och symbolerna i KI. Samtidigt verkar det finnas en paradox i att diskussionen blir bättre när de slipper skriva, som Pedagog 4 uttrycker. Utifrån ett socialemiotiskt perspektiv borde skrift kunna berika diskussionen tänker jag. Min gissning är att på samma sätt som diskussionen blir strukturerad med hjälp av punkterna i KI kan den bli ostrukturerad om arbetslaget använder olika uttryckssätt simultant.

7.3 Vilka utvecklingsmöjligheter av arbetet med KI ser pedagoger?

I detta avsnitt har delar av det empiriska materialet valts ut som är relevanta för huvudfrågeställningen och som besvarar frågan kring vad informanterna ser för möjligheter till utveckling av arbetet med KI för att det ska upplevas mer meningsfullt. Fokus har här hamnat på underlag för diskussion, strukturen för arbetet och förskolechefens roll.

7.3.1 ”En pedagogisk röd tråd att följa dokumentationen”

I bakgrunden till KI (Utbildningsförvaltningen 2016) beskrivs hur andra underlag tillsammans med självvärdering kan göra analys av verksamheten möjlig och vara en del i det systematiska kvalitetsarbetet. När jag intervjuar pedagogerna kring vad som ligger till grund för deras självvärderingar och om de använder några underlag i arbetet är det två av dem som har arbetssätt och tankar kring detta. De hänvisar båda till en, för förskoleområdet gemensamt, dokumentationsunderlag som kallas ”Den aktiva agenten”. En intressant skillnad är att hälften av pedagogerna inte nämner detta, eller något annat underlag. Jag ser även skillnader både i dokumentationsarbetet och hur dokumentationen används i samband med arbetet i KI.

Inledningsvis svarar Pedagog 2 på frågan vad som ligger till grund för deras självvärdering och om de använder några andra underlag i samband med detta arbete.

Det är ju våra tankar kring vad vi har gjort hur vi har jobbat, hur vi vill jobba, också som vi diskuterar på reflektionen [...] det är ju liksom en diskussion i arbetslaget hela tiden. (Pedagog 2)

Jag uttolkar att Pedagog 2 inte använder något underlag tillsammans med KI utan finner det meningsfullt att i samband med arbetet diskutera och bygga vidare på tidigare diskussioner inom arbetslaget.

Nu har vi hos oss en egen, något som kallas för Agenten, som är ett annat dokument där det blir som en pedagogisk röd tråd där man ska följa dokumentationen.[...] Tanken är ju att man mer genom att ta fram dokumentation och genom dokumentationen gör en utvärdering. [...] Vi har inte haft någon tydlig, likadan dokumentationsgång. Då har man tittat på, vad har vi planerat in, vad har vi gjort och vilka punkter i KI fyller i det vi har planerat. (Pedagog 1)

Jag utläser att Pedagog 1 beskriver att dokumentationsunderlaget blir meningsfullt om det dels användas ofta och dels i samband med arbetet i KI. Eftersom arbetslaget inte har något inarbetat arbetssätt kring dokumentationsunderlaget har de istället använt sin planering som underlag vilket framhålls som en mindre meningsfull strategi.

Under intervjun blir jag intresserad av att förstå mer kring hur Pedagog 1 menar att dokumentationsunderlaget kan användas tillsammans med KI och ställer därför följdfrågor.

Jag tänker att de två (Pedagog 1 syftar på Den aktiva agenten och KI) skulle kunna knytas ihop mer. [...] Jag känner att det är svårt när det blir flera verktyg. [...] Man måste hitta en samlad gång med dokumentation och arbetsplan så man inte måste skriva saker flera gånger. (Pedagog 1)

Pedagog 1 menar att arbetet med KI skulle bli mer meningsfullt om dokumentationsunderlaget och KI stämde ihop bättre, att arbetsplan, dokumentation och KI bildade en helhet.

Vi använder den aktiva agenten för att titta igenom och kunna gå tillbaka, hur vi har jobbat under året, så det har vi som stöd för att komma ihåg vad vi har gjort. Då kan man även använda och koppla till den när man gör planeringen i den nya aktiva agenten, då kan man koppla till KI. Man kan använda dem tillsammans. (Pedagog 4)

Pedagog 4 hänvisar till samma dokumentationsunderlag som Pedagog 1 och beskriver arbetslagets arbetsgång där KI och dokumentationen används tillsammans. Arbetet blir meningsfullt när dokumentationsunderlaget blir en hjälp för att minnas vad verksamheten planerat och genomfört, på samma sätt som KI blir en hjälp inför planeringen i dokumentationsunderlaget.

Analys

Pedagog 2 finner diskussion som underlag för självvärderingen meningsfullt. Samtidigt har Pedagog 2, i samband med frågan kring tolkning, uttryckt att det kan vara svårt att minnas i samband med arbetet i KI vilket reducerade känslan av meningsfullhet.

Pedagog 1 har tankar kring utveckling av arbetet med KI som handlar om att arbetet skulle bli mer meningsfullt om de använde dokumentation som underlag.

Dokumentationsarbetet bör då ske kontinuerligt och vara omfattande för att den ska kunna återge verksamhetens helhet. Dokumentationen och KI bör även knytas ihop mer och bilda en helhet för att arbetet ska kännas mer meningsfullt. Pedagog 4 bekräftar bilden av att de utvecklingsidéer Pedagog 1 har kan bli meningsfulla i praktiken genom att beskriva att avdelningen redan arbetar på liknande sätt.

Ett postmodernt perspektiv på hur utvärdering kan se ut för att arbetet ska bli meningsfullt handlar om att göra tids- och platsbundna bedömningar. Bedömningarna blir flyktiga eftersom de är under ständig omförhandling (2014, s. 193-207). Jag tolkar detta som att utvärdering ur ett postmodernt perspektiv inte behöver ske precis på den plats och i det ögonblick bedömningen syftar till. Jag tänker snarare det handlar om att ha en öppenhet till att bedömningen kan förändras över tid eftersom tanken och omvärlden är flyktig, samt att upplevelsen av dessa påverkas av en ständigt pågående förhandling. Därför tänker jag att det blir mer meningsfullt med en så tydlig bild av kontexten som möjligt, även om den alltid kommer tolkas subjektivt. På så sätt tänker jag att tanken, som pedagog 2 uttrycker, kring att använda diskussion som underlag å ena sidan blir relevant, å andra sidan blir mindre meningsfull eftersom kontexten blir mer distanserad desto längre tid som går. Att däremot göra bedömningar utifrån dokumentationsunderlag, som Pedagog 1 och 4 menar, kan bli mer meningsfullt eftersom den bevarade kontexten kan bli tydligare, mer inramad och därmed bli lättare att förhandla kring.

Det socialsemiotiska perspektivet menar att text och symbolspråk i form av dokumentation (Karlsson 2011, s. 48-50) bär på en mening vilket gör den kommunikativ. Ett exempel är barn som ritar enkla teckningar vilka tillsammans med barnets berättelse utgör en förstärkt helhet (Kress 2010, s. 54-55). Dokumentationens innehåll, sett ur ett socialsemiotiskt perspektiv, blir alltså viktigt för bedömningen kring den. Oavsett om dokumentationen består av en barnteckning, text eller bild förstärker den arbetslagets kommunikativa möjligheter i förhållande till kontexten. Min tanke är att om dokumentationsunderlaget ska kunna kopplas ihop med KI, såsom Pedagog 1 och Pedagog 4 beskriver, blir det viktigt att text och symbolspråk är liknande för att det ska upplevas meningsfullt.

Kvalitet i förskolan handlar om att den pedagogiska relationen mellan barn och pedagoger har fokus på dialog där läroplansmål och barns lärprocesser får ta plats. Det blir även viktigt att barn och föräldrar delaktiggörs i och att verksamheten är inkluderande och normkritisk (Vetenskapsrådet 2015, s. 39-44). För att arbetet ska resultera i hög kvalitet blir det även viktigt att både dokumentation och KI präglas av dessa kvalitetsaspekter. Eftersom informanterna inte beskrivit dokumentationens innehåll är det oklart om kvalitetsaspekten utgör något hinder för pedagogernas upplevelse av ett meningsfullt dokumentationsarbete.

7.3.2 ” Det skulle vara intressant om en chef kunde titta på KI”

Bakgrundsdokumentet till KI (Utbildningsförvaltningen 2016) beskriver att arbetet i bästa fall bör ske tillsammans med en chef. Om detta inte är fallet är det viktigt att resultatet kommuniceras med ledning och att en återkoppling sker. Min tolkning utifrån intervjuerna är att samtliga pedagoger efterfrågar detta samspel och ser det som en potentiellt viktig del i arbetet. Det som skiljer svaren åt är tankar kring hur feedbacken och samspelet skulle kunna utformas.

Det skulle vara intressant om en chef kunde titta på KI, stämmer det här med verkligheten? Nu är man lite ensam med sin, det blir inte så mycket återkoppling. [...] Att de gick ut på avdelningen och tittade. (Pedagog 4)

Jag tolkar att Pedagog 4 uppfattar det meningsfullt om chefen hade deltagit mer aktivt i arbetet med KI genom att ta del av verksamhetens praktik, läsa igenom KI och ge återkoppling kring om självvärderingen stämmer med verkligheten.

Det är svårt, det är en tolkningsfråga, för det frågade vi vår chef en gång. Vi ligger här, hur menar de? Då svarade hon, men ni gör ju det där! (Pedagog 2)

Jag utläser att arbetslaget, där Pedagog 2 ingår, sökt bekräftelse från chefen kring om de tolkat rätt. Chefen bekräftade kortfattat att de gjort det.

Jag skulle samtidigt inte vilja ha någon som kommer in och observerar. Nu ska jag bedöma er, bra eller dåligt. Det blir dålig status. (Pedagog 1)

Pedagog 1 menar att det vore problematiskt att bli bedömd av någon utomstående som bra eller dålig eftersom det skulle skapa dålig stämning.

Analys

Pedagog 4 beskriver att arbetet med KI skulle bli mer meningsfullt om en chef deltog aktivt och bekräftade om avdelningens självskattning i KI stämmer med verkligheten. Även Pedagog 2 beskriver hur de sökt denna bekräftelse och fått ett kort, bekräftande svar från chefen. Jag utläser att Pedagog 4 och Pedagog 2 ser bekräftelse på att de gör

rätt, i arbetet med KI, som meningsfullt. Pedagog 1 menar tvärtom att det skulle vara problematiskt att bli bedömd på liknande sätt.

Det postmoderna perspektivet menar att alla människor är aktiva medskapare i processen att framförhandla tillfälliga sanningar. Detta kräver att individen gör subjektiva ställningstaganden. Detta synsätt blir en kritik av det moderna perspektivets övertygelse att det finns objektiva sanningar (Dahlberg, Moss & Pence 2014, s. 70-73). Att söka bekräftelse kring om arbetslagets självvärdering stämmer överens med verkligheten, så som Pedagog 4 och Pedagog 2 menar, ser jag som ett tydligt exempel på det moderna perspektivets övertygelse kring objektiva sanningar. Det framgår inte om Pedagog 1 skulle uppfatta olika bedömningar från chefen som mer eller mindre meningsfulla. Jag finner dock tanken intressant hur utfallet skulle bli om chefen förhöll sig utifrån ett postmodernt perspektiv. Jag tänker att detta skulle innebära en roll där chefen blev en aktiv medskapare tillsammans med arbetslaget. Chefens subjektiva ställningstaganden skulle vara en del av flera i framförhandlandet av tolkningen kring verksamhetens praktik i förhållande till kriterierna i KI. Bekräftelsen skulle då snarare ligga i att arbetslaget tillsammans med chefen tagit gemensam ställning.

8 Diskussion och slutsatser

I detta kapitel samlas resultaten och återknyts till syftet och frågeställningarna. Resultaten kommer att diskuteras i förhållande till den tidigare forskningen. Avslutningsvis kommer metodvalen diskuteras.

8.1 Anser pedagoger att KI är ett meningsfullt verktyg?

Analysen visar att samtliga informanter uppfattar att syftet med KI är meningsfullt. Anledningen till detta är dess möjlighet att synliggöra och på så sätt utveckla verksamheten. Alvestad & Sheridan (2014, s. 377-392) menar att synliggörandet av barnens läroprocesser är en av flera viktiga syften med dokumentationen. Då detta i, deras studie, ofta missades blev resultatet att barnens önskemål styrde verksamheten mer än läroplansmål. Här kan KI tillsammans med dokumentation bli en meningsfull del i det systematiska kvalitetsarbetet eftersom KI, med hjälp av indikatorområden och kriterier, uppmuntrar till ett synliggörande med stor spännvidd över verksamheten.

8.2 Hur ser pedagogers arbete med KI ut i praktiken?

Diskussion i arbetslaget i samband med KI är något informanterna lyfter som meningsfullt. Två av dem har även mer strukturerade arbetssätt som resulterar i mer fördjupade diskussioner vilket de uppfattar gör arbetet än mer meningsfullt. Något som däremot påverkar arbetet negativt för två av informanterna är tolkning av kriterier i KI. Det som gör arbetet mindre meningsfullt är dels osäkerhet kring om kriteriet tolkats rätt, dels en skepticism kring godtyckligheten i att pedagoger tolkar olika. Samtidigt talar kvalitetsbegreppet, som Vetenskapsrådet (2015, s. 39-44) framhåller, för att tolkningar behöver vara olika för att kvalitet ska uppnås.

Håkansson (2013, s. 10-12) menar att mer instrumentellt kvalitetsarbete som beordras från högre instanser har en tendens att minska meningsfullheten och därmed reducera möjligheten till fördjupad förståelse av den egna verksamheten hos pedagoger. I mina ögon är den webbaserade versionen av KI ett exempel på, ett till synes, instrumentellt underlag eftersom utformningen forcerar användaren att arbeta med ett område i taget punkt för punkt. Det är dessutom ett övergripande dokument som ska göras av alla kommunala förskolor inom Stockholms Stad. Detta skulle sannolikt kunna öka känslan hos pedagoger av att vilja göra rätt. Instruktionerna till KI (Utbildningsförvaltningen 2016) beskriver samtidigt att medarbetare ska använda KI som ett underlag för diskussion, dessutom är kriterierna öppet formulerade och ett syfte är en förhöjd kvalitet. Vetenskapsrådet (2015, s. 39-44) menar att kvalitet i förskolan inte handlar om likriktning. Jag ser det därför som klarlagt att tanken med KI är att arbetslag ska göra sina egna tolkningar, utifrån sin egen verksamhet, baserade på diskussion. Värt att tillägga är det eventuellt problematiska i att KI ger sken av att vara ett instrumentellt underlag. Det skulle behöva utformas så att diskussion uppmuntras samtidigt som tydligheten i att strukturerat kunna föra diskussioner kring verksamhetens helhet behålls.

Svårigheten är hur pedagoger ska kunna uppfatta tolkningen av kriterierna i KI som meningsfull eftersom deras bild stämmer dåligt överens med kvalitetsaspekten. Brodin & Renblad (2012, s. 416-424) menar att kvalitet i förskolan är förknippad med ett helhetsperspektiv på verksamheten där pedagogers utbildning och kompetens blir viktig. En möjlig väg skulle därför kunna vara att fortbilda pedagoger i hur KI ska användas för att öka förståelsen kring värdet av att tolkningar kan skilja sig åt. Huruvida detta skulle resultera i en ökad känsla av meningsfullhet hos pedagogerna är oklart.

8.3 Vilka utvecklingsmöjligheter som kan göra arbetet med KI mer meningsfullt ser pedagoger?

Att använda dokumentation som underlag i samband med KI menar två av informanterna gör arbetet mer meningsfullt. Även om diskussion blir ett meningsfullt verktyg kan dokumentationen bli en hjälp att minnas och på så sätt fördjupa samtalen. Det blir då viktigt hur dokumentationen utformas och vad den innehåller. Insulander & Svärden Åberg (2014, s. 14-15) menar att dokumentation som enbart riktas till föräldrar hämmar möjligheten till kritisk analys av verksamheten. Alvestad & Sheridan (2014, s. 377-392) framhåller att den mesta av dokumentationen i deras studie bestod i fotografier av barnens aktiviteter utan text eller reflektioner. Eftersom instruktionerna till KI beskriver att olika underlag ska användas i samband med självskattningen blir det viktigt att ramarna för dokumentationen planeras på förhand. För att dokumentationen ska bli meningsfull i samband med KI behöver det finnas en struktur för vad som ska dokumenteras, hur det ska dokumenteras och vad dokumentationen ska användas till. Det blir berikande med text och reflektioner. I denna struktur bör även KI tas hänsyn till så att dokumentationen upplevs lättrelaterad till kriterierna.

Några informanter anser att arbetet med KI skulle bli mer meningsfullt om de fick bekräftelse på arbetet från en chef. Samtidigt kan det bli negativt att uppleva sig bedömd. Som tidigare förklarats blir det problematiskt utifrån kvalitetsaspekten med en chef som kortfattat bedömer huruvida pedagogerna tolkat rätt eller fel. Förutsatt att pedagoger ändrar uppfattning genom fortbildning kring värdet av skilda tolkningar, kan det bli meningsfullt med en aktivt deltagande chef. Håkansson (2013, s. 10-12) framhåller att skolor, vars rektorer i högre grad samtalar kring kvalitet och resultat, håller en generellt högre kvalitet. Det blir även viktigt med en tydlig ansvarsfördelning, återkoppling och regelbundna dialoger mellan chef och pedagoger. Jag menar därför att chefen har en nyckelroll för att arbetet med KI ska bli meningsfullt för pedagoger. Det blir viktigt att chefen kommunicerar och initierar strukturer för dokumentationsarbetet, säkerställer att alla pedagoger är väl insatta i och har förståelse för arbetssätten kring KI, är insatt i verksamheten och aktivt deltar i konstruktiva dialoger med pedagogerna samt ger konstruktiv återkoppling på pedagogernas arbete med KI.

I bakgrunden beskrevs hur förskolans läroplan (Lpfö 98, s. 16) menar att förskolechefen ska ta ett övergripande ansvar för att initiera det systematiska kvalitetsarbetet och att ge pedagoger de förutsättningar som behövs för detta. Vidare menar den att förskolläraren och arbetslaget ska dokumentera, följa upp och utvärdera. Skolverkets (2015) stödmaterial skulle

kunna fungera som ett stöd i dessa strukturer. Kanske skulle detta arbete kräva att det i första hand var förskolechefen som fortbildades?

8.4 Vilka faktorer spelar in för att pedagoger i förskolan ska uppleva arbetet med KI, som en del i ett systematiskt kvalitetsarbete, meningsfullt?

Pedagogerna i studien uppfattar KI som ett meningsfullt eller potentiellt meningsfullt arbetsverktyg eftersom den är eller kan vara till hjälp att synliggöra och utveckla verksamheten. Det pedagoger uppfattar som meningsfullt är alltså inte i första hand KI utan snarare dess möjlighet att utveckla verksamheten.

Det praktiska arbetet med KI handlar främst om att tillsammans i arbetslaget diskutera verksamheten i förhållande till de kriterier som beskrivs i KI. Diskussioner är en viktig faktor för att pedagoger ska uppfatta arbetet meningsfullt. Samtidigt skapar tolkningarna osäkerhet hos vissa pedagoger. Eftersom kvalitetsbegreppet i förskolans verksamhet talar emot likriktade tolkningar skulle fortbildning kring värdet av subjektiva tolkningar kunna vara en meningsskapande faktor.

Att använda dokumentation i samband med arbetet i KI kan vara en meningsskapande faktor eftersom detta kan fördjupa diskussionerna och förståelsen för verksamheten. Det blir då viktigt med en tydlig struktur för hur, när och vad som ska dokumenteras. Det blir även viktigt att ha en plan för hur och när dokumentationen ska reflekteras kring samt när KI ska arbetas med. För att dokumentationen ska göra arbetet med KI mer meningsfullt kan det hjälpa om ordval, struktur och layout i dokumentationen liknar den i KI och vice versa.

Förskolechefen har en avgörande roll vad gäller pedagogers känsla av meningsfullhet i arbetet med KI. Om denne tydligt initierar arbetet med KI, samtalar om syftet med kvalitetsarbete och aktivt medverkar i fördjupande dialog med arbetslagen ökar sannolikheten att arbetet ska kännas meningsfullt.

8.5 Metoddiskussion

I detta avsnitt kommer metodvalen att kritiskt granskas och reflekteras över.

Urvalet av informanter bestod av fyra förskollärare som alla arbetar på samma förskola. Även om svaren utgjort ett fullgott underlag för att besvara frågeställningarna hade undersökningen

kunnat berikas genom ett större urval. Ett urval bestående av pedagoger med olika utbildning och erfarenhet som arbetar i olika förskoleområden hade möjliggjort en fördjupad analys av samspelet i arbetslaget, kvalitetsaspekter i förhållande till olika förutsättningar och olika arbetskulturer. Det hade även varit berikande att intervjua förskolechefer för att få ett helhetsperspektiv på undersökningen.

Valet av kvalitativa intervjuer gav ett bra underlag för att besvara frågeställningarna. Däremot hade det varit intressant att även observera eller videofilma det praktiska arbetet med KI. Genom att jämföra intervjuerna med observation av det praktiska arbetet hade förståelsen för det kunnat fördjupas. Det hade även berikat att djupare analysera pedagogernas dokumentationsunderlag samt utformningen och innehållet i KI för att öka förståelsen kring hur dessa samspelade med pedagogernas känsla av meningsfullhet.

9 Referenslista

Alvestad, T. Sheridan, S. (2014). Preschool teachers' perspectives on planning and documentation in preschool. *Early Child Development and Care*, vol. 185, nr. 3, s. 377-392

Brodin, J. & Renblad, K. (2012). Kvalitén i förskolan påverkar barns välbefinnande. Några förskolechefers syn på den nya läroplanen och kvalitet i förskolan. *Socialmedicinsk Tidskrift*, vol.89, nr. 4-5, s. 416-424.

Dahlberg, Gunilla, Moss, Peter & Pence, Alan (2014). *Från kvalitet till meningsskapande: postmoderna perspektiv - exemplet förskolan*. 3. uppl. Stockholm: Liber

Insulander, E. & Svärden Åberg, E. (2014). Vilken kunskap erkänns i det systematiska kvalitetsarbetet? Om oförenliga tankestilar i dagens förskola i dagens förskola. *Journal of Nordic early childhood education research*, vol 7, nr 12, s. 1-18.

Karlsson, A-M. (2011). Språket som resurs för kunskapsutveckling och kritisk reflektion. I: Strandbrink P, Lindqvist B, Forsberg H. (red.) *Tvåra möten: Om utbildning och kritiskt lärande*. Huddinge: Södertörns högskola, s. 35-52.

Kress, Gunther 2010. *Multimodality. A social semiotic approach to contemporary communication*. London: Routledge

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Läroplan för förskolan Lpfö 98. [Ny, rev. utg.] (2016). Stockholm: Skolverket Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2442>

Skolverket (2015). *Kvalitetsarbete i praktiken*. Stockholm: Skolverket

Thomassen, Magdalene (2007). *Vetenskap, kunskap och praxis: introduktion till vetenskapsfilosofi*. 1. uppl. Malmö: Gleerups utbildning

Utbildningsförvaltningen, Stockholms Stad Förskoleavdelningen (2016). *Kvalitetsindikator för förskolans verksamhet 2016*. Stockholm: Utbildningsförvaltningen. Tillgänglig på Internet:

<http://foretag.stockholm.se/PageFiles/549501/Kvalitetsindikator%20f%C3%B6rskola%202016%20m%20kriterier%20och%20%C3%A5tg%C3%A4rdsf%C3%B6rslag.pdf> [2017-12-03]

En likvärdig förskola för alla barn [Elektronisk resurs] : innebörder och indikatorer. (2015). Stockholm: Vetenskapsrådet
Tillgänglig på Internet: <https://publikationer.vr.se/produkt/likvardighet-i-forskolan-en-forskningsoversikt/> [2017-12-03]

Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning [Elektronisk resurs]. (2002). Stockholm: Vetenskapsrådet
Tillgänglig på Internet: http://www.cm.se/webbshop_vr/pdf/etikreglerhs.pdf [2017-12-03]

10 Bilagor

Intervjufrågor

Syftet med frågorna handlar om att tydliggöra hur du som pedagog i förskolan uppfattar och använder dig av KI i din verksamhet samt vad som skulle kunna förbättra arbetet med den eller KI:n i sig. Jag kommer använda materialet i min C-uppsats.

Jag utgår ifrån de forskningsetiska principerna. Detta innebär bland annat att ditt deltagande är frivilligt och att du när som helst kan välja att dra dig ur. Ditt namn och dina svar kommer anonymiseras. Intervjun kommer ta ca 30-60 min.

Är det ok att jag spelar in vårt samtal?

Hur länge har du arbetat inom förskolan?

Vilken är din professionella roll på din arbetsplats?

Känner du till vad KI är?

Har du använt dig av KI?

Vilken är din personliga uppfattning om KI? Hur kommer det sig?

Tillägg pedagog 2: På vilket sätt är det bra med en mall? Vad har det att göra med? Vad tänker du att er osäkerhet bottnar i?

Vad uppfattar du att syftet med KI är?

Tillägg pedagog 1: Kan du utveckla ännu mer vad du uppfattar att syftet med KI är?

Hur skulle du beskriva att KI används?

Hur skulle du beskriva att det praktiska arbetet med KI går till i stunden? Vem eller vilka är delaktiga?

Tillägg pedagog 1: Kan du fördjupa beskrivningen kring hur ert praktiska arbete med KI har sett ut precis i stunden?

Tillägg pedagog 2, 3 och 4: använder ni något underlag i samband med arbetet med KI? Hur ofta arbetar ni med KI?

Tillägg pedagog 4: Hur går ni tillväga? Vem gör vad?

Kan du se något alternativt arbetssätt i samband med arbetet i KI som skulle vara bättre än det du just beskrev? Hur kommer det sig att du tänker att det skulle vara bättre?

Tillägg pedagog 2: Apropos tiden. Känns det meningsfullt att sitta med KI med tanke på allt annat man vill hinna med?

Om du bortser från eventuella direktiv kring KI, vad skulle du säga ligger till grund för din avdelnings självskattning?

Tillägg pedagog 4: Vad tror du ligger till grund för er säkerhet? Hur har du fått de insikterna?

Tycker du att resultatet av självskattningen ger en rättvis bild av verksamheten du arbetar i? Hur kommer det sig?

Upplever du att KI bidrar till att höja kvaliteten på den verksamhet du arbetar i? Hur kommer det sig?

Tillägg pedagog 1: Har du upplevt själv att kvaliteten på din verksamhet höjts?

Är det något du saknar i KI? Vad skulle det kunna bidra med?

Tillägg pedagog 2: Vad har inte fungerat?

Är det någon specifik del i KI du uppfattar som mindre bra? Varför då?

Tillägg pedagog 3: På vilket sätt tänker du att det bidrar negativt?

Vad tänker du skulle kunna bidra till att förbättra KI som verktyg generellt?

Är det något ytterligare du skulle vilja tillägga?

Tillägg pedagog 3: På vilket sätt tänker du att ledningsgruppen blir viktig?

Tack för intervjun!

Du får gärna höra av dig om du kommer på något mer i efterhand eller har någon fråga!

Stockholm 2017-10-05

Information om undersökning kring ”Kvalitetsindikator för förskolan”

Jag är student på det erfarenhetsbaserade förskolläraryrket vid Södertörns högskola. Denna sista termin på utbildningen skriver jag ett examensarbete som omfattar en mindre undersökning som är relevant för förskolans praktik och mitt kommande yrke som förskollärare. Studien kommer handla om hur pedagoger i förskolan uppfattar och använder sig av Kvalitetsindikatorn i verksamheten samt vad som skulle kunna förbättra arbetet med den eller verktyget i sig.

För att samla in material till studien skulle jag gärna vilja besöka er på xxxxxxxxxx, alternativt ha kontakt med pedagoger som arbetar hos er per telefon. Jag skulle då vilja intervjua 4 pedagoger vid 4 tillfällen. I samband med intervjun planerar jag att göra en röstupptagning som sedan kommer att transkriberas.

Genomförandet av uppsatsen är reglerat av etiska riktlinjer som rör tystnadsplikt och anonymisering. Detta betyder att barnets, familjens, personalens och verksamhetens identitet inte får avslöjas. Det insamlade materialet avidentifieras och inga register med personuppgifter kommer att upprättas. Materialet kommer inte att användas i något annat sammanhang utan bara i det egna analysarbetet. Den färdiga uppsatsen kommer sedan att publiceras digitalt genom publikationsdatabasen DiVA.

All medverkan i studien är frivillig och kan avbrytas när som helst, även efter att materialinsamlingen har påbörjats. Om ni samtycker till studien fyller ni i bifogat formulär.

Kontakta gärna mig eller min handledare för ytterligare information!

Vänliga hälsningar,
Jesper Davidsson

Jesper Davidsson
0762116128
jesper.davidsson@stockholm.se

Thomas Backlund
Södertörns högskola
08-608 45 42
thomas.backlund@sh.se

Formulär för samtycke till deltagande i studie.

Jag samtycker till deltagande i studien.

Namn: .....

Namnunderskrift: .....